

08.01.2018

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite TEM/2072/03.01.01/2017, kirje 7.11.2017

Asia **Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi
työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta
annetun lain muuttamisesta**

Opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu asiakohdassa mainitusta luonnoksesta seuraavaa.

Hallituksen tulevaisuusselonteon ensimmäisessä osassa ”Jaettu ymmärrys työn murroksesta” todetaan, että työn murros muuttaa hyvin laajasti yhteiskuntaa. Kirjoittajat ennakoivat, että tulevaisuuden työn muodot poikkeavat merkittävästi nykyisistä. Yhtenä johtopäätöksenä esitetään, että osaamisen painopisteiden muuttuminen kertainvestoinnista jatkuvaksi uudelleen kouluttautumiseksi ja yksilötasolta yhteisötasolle edellyttää muutoksia koulutusjärjestelmältä.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on parhaillaan käynnissä työ, jossa arvioidaan, miten koulutusjärjestelmän pitäisi edellä kuvattuun työn murrokseen reagoida. Yksi keskeinen johtopäätös tulee olemaan, että jatkuvan osaamisen kehittämisen pitää tulevaisuudessa olla mahdollista enenevässä määrin yksilölähtöisesti ja linkitettyinä uudenlaisiin työn muotoihin. Jatkuvan kouluttautumisen systemaattisuutta pitää tukea. Tämä edellyttää muutoksia paitsi koulutusjärjestelmässä myös opiskelun aikaisissa tukimuodoissa.

Hallituksen esitysluonnos mahdollisuudesta työttömyysetuuteen opintojen estämättä tukee elinikäistä oppimista ja on kannatettava. On tärkeää, että työttömyyden aikana kannustetaan osaamisen parantamiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää kuitenkin ongelmallisena sitä, että tämä uusi lyhytaikainen opiskelu on määritelty luonnoksessa ensisijaiseksi suhteessa omaehtoiseen opiskeluun työttömyysetuudella (julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun mukainen koulutus). Uudessa tilanteessa ensisijaisina *opiskeluvaihtoehtoina* olisivat korvaustasoltaan korkeampi työvoimakoulutus ja uusi korvaustasoltaan alhaisempi omaehtoinen lyhytkestoinen ja vasta sen jälkeen nykymallinen, korvaustasoltaan työvoimakoulutusta vastaava ”aktiiviomaehtoinen”. Alle 25-vuotiaita työttömiä ensisijaisuuskysymys ei koske, koska JTYPL 6 luvun mukainen mahdollisuus omaehtoiseen opiskeluun työttömyysetuudella ei koske heitä.

Esityksessä perustellaan ensisijaisuutta sillä, että muussa tapauksessa henkilön kannattaisi korotetun etuuden vuoksi hakea ensin opiskelun tukemiseksi maksettavaa työttömyysetuutta nykyistä vastaavasti ja vasta jos opinnot on hylätty, opinnot aloitettaisiin muutoksessa tarkoitetulla tavalla. Perustelujen mukaan tällainen malli olisi hallinnollisesti raskas eikä käytännössä sujuvoittaisi opintojen aloittamista työttömyysaikana.

On epäselvää, millä perusteella JTYPL 6 luvun mukaisen omaehtoisen koulutuksen säilyttäminen nykyisellään johtaisi kuvattuun peräkkäiseen hakeutumiseen ja hallinnolliseen raskauteen. Hallituksen esityksen perusteluista ei käy ilmi, kuinka monessa tapauksessa JTYPL 6 luvun mukaisesta omaehtoisesta opiskelusta on annettu kielteinen lausunto ja jossa näin siis voisi potentiaalisesti käydä. On huomattava, että työ- ja elinkeinoministeriön omien selvitysten mukaan JTYPL 6 luvun mukainen ”aktiiviomaehtoinen” koulutus työllistää hyvin, paremmin kuin esimerkiksi työvoimakoulutus. Lisäksi hallinnonalojen rajat ylittävä koulutusjärjestelmän potentiaalin hyödyntäminen on lisännyt työhallinnon ja oppilaitosten vuorovaikutusta. Tätä vaihtoehtoa ei tule heikentää määrittelemällä se esitetyllä tavalla toissijaiseksi.

Opintotuen osalta on syytä huomioida, että lyhytkestoisten muiden kuin korkea-asteen opintojen tukeminen opintotuella on mahdollista, koska tukiaikaa ei ole rajattu. Lyhytkestoisten korkeakouluopintojen tukeminen sen sijaan on mahdollista vain, jos opiskelijalla on tutkinnon suorittamisen jälkeen jäljellä tukikuukausia. Korkea-asteen opintoihin voi saada 1.8.2017 lähtien pääsääntöisesti enintään 54 tukikuukautta eli tukiaikaa voi olla hyvin vähän käytettävissä täydennysopintoihin tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutos tulisi toteuttaa niin, ettei samalla heikennetä hyvin toimivaa järjestelmää, jossa hyödynnetään koulutusjärjestelmän mahdollisuuksia ja potentiaalia työelämän muutosta ja yksilön aktiivisuutta tukevalla tavalla. Työttömyysetuudella ilman tarveharkintaa mahdollistettavaa opiskelua ei tulisi määritellä ensisijaiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun mukaiseen opiskeluun nähden.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Suunnittelupäällikkö

Kirsi Kangaspunta

Tiedoksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön osastot
Erityisavustajat